

A ט"ד

Intro

Today we will Be"H learn נ דף of מציעא בבא. Some of the topics we will learn about include:

אונאה

שתות למוקח
או שליש למוקח

It is a מחלוקת whether אונאה is defined as overcharging or undercharging by 1/6 or 1/3 of the market value. The Mishnah discusses three possible scenarios according to the חכמים:

1.

שתות

מוקח קיים

אלא מחזיר אונאה

If someone overpays or underpays by a sixth, the transaction is binding, but the wronged party is entitled to compensation.

A

אונאה
שתות למוקח
או שליש למוקח

שתות
מוקח קיים
אלא מחזיר אונאה

B 2.

פחות מזה

מחילה היא

If the discrepancy is less than 1/6, we assume they forgave the difference.

3.

יותר מזה

שניהם חוזרין

If the discrepancy is greater than 1/6, the transaction is not binding, and either party may renege on the agreement.

The Gemara also discusses the following Halachos:

פחות משתות לרבנן

לאלתר הוי מחילה

או בכדי שיראה לתגר או לקרובו

According to the רבנן, whether one forfeits a difference of less than a sixth immediately; or only after the time it takes to confirm the correct price;

B

פחות מזה
מחילה היא

יותר מזה
שניהם חוזרין

פחות משתות לרבנן
לאלתר הוי מחילה
או בכדי שיראה
לתגר או לקרובו

C משתות ועד שליש לר' טרפון
According to ר' טרפון, whether a transaction with a discrepancy between 1/6 and 1/3 is binding;
ביטל מקח
לעולם חוזר
או בכדי שיראה
Whether one can always renege on a transaction with a discrepancy of more than 1/6, or if this is also limited to the time it takes to confirm the correct price.

C משתות ועד שליש
לר' טרפון
ביטל מקח
לעולם חוזר
או
בכדי שיראה

1 So let's review...

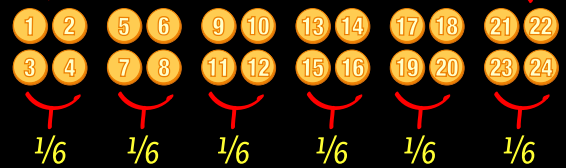
The Mishnah on דף מ"ט stated
 האונאה ארבעה כסף
 מעשרים וארבעה כסף לסלע
 שתות למקח

The rate of אונאה is four מעות for a transaction of one סלע, which is 24 מעות, a rate of 1/6. A סלע has four dinar, and each dinar has six מעות, for a total of 24 מעות.

1

האונאה ארבעה כסף
 מעשרים וארבעה כסף לסלע
 שתות למקח

The rate of אונאה is four מעות for a transaction of one סלע, which is 24 מעות, a rate of 1/6.

אונאה

עד מתי מותר להחזיר
 עד כדי שיראה לתגר או לקרובו

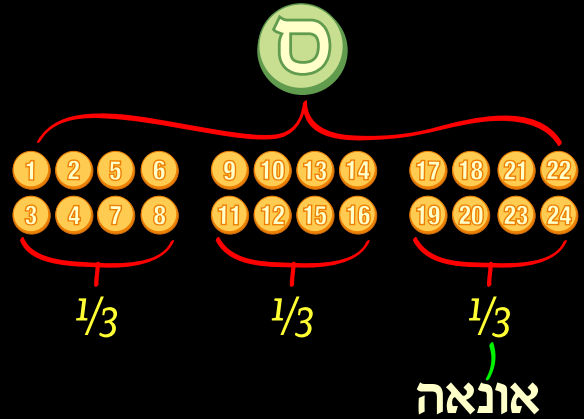
The shortchanged party has the right to renege on the agreement for the time it takes to confirm the price with a merchant or relative.

2 The Mishnah continues
 עד מתי מותר להחזיר
 עד כדי שיראה לתגר או לקרובו
 The shortchanged party has the right to renege on the agreement for the time it takes to confirm the price with a merchant or relative.

However,
 הורה רבי טרפון בלוד
 האונאה שמונה כסף
 מעשרים וארבע כסף לסלע
 שליש למקח
 הורה רבי טרפון
 ruled in Lud that the rate of אונאה is eight מעות for a transaction of one סלע, which is 24 מעות;
 A rate of 1/3;

The Mishnah adds
 ושמחו תגרי לוד
 The merchants of Lud were pleased with this ruling.

2 הורה רבי טרפון בלוד
 האונאה שמונה כסף
 מעשרים וארבע כסף לסלע
 שליש למקח
 In Lud the rate of אונאה is eight מעות
 for a transaction of one סלע, which is 24 מעות;
 A rate of 1/3;

ושמחו תגרי לוד
 The merchants of Lud were pleased with this ruling.

3 However,
 אמר להם כל היום מותר לחזור
 added that the shortchanged party has the entire day to renege.
 אמרו לו
 יניח לנו רבי טרפון במקומינו
 וחזרו לדברי חכמים
 They reverted to the ruling of the רבנן.

3 אמר להם
 כל היום מותר לחזור
 added that the shortchanged party
 has the entire day to renege.

אמרו לו
 יניח לנו רבי טרפון במקומינו
 וחזרו לדברי חכמים
 They reverted to the ruling of the רבנן.

- 4 The Gemara offers two explanations for their initial reaction and their subsequent reversal, depending on how we interpret the מחלוקת רבי טרפון ורבנן:
1. According to the רבנן, in a case of שתות
A discrepancy of $1/6$,
ידו על העליונה
רצה חוזר רצה קונה ומחזיר אונאה
The shortchanged party has the option to renege on the deal or get back the difference.
In a case of פחות משתות
A discrepancy of less than $1/6$,
קנה ומחזיר אונאה
The transaction is binding, but he gets back the difference.

4

Two explanations for their reaction and reversal, depending on how we interpret the מחלוקת רבי טרפון ורבנן

1

According to the רבנן

<p>In a case of שתות a discrepancy of $1/6$, ידו על העליונה רצה חוזר רצה קונה ומחזיר אונאה The shortchanged party has the option to renege on the deal or get back the difference.</p>	<p>In a case of פחות משתות A discrepancy less than $1/6$, קנה ומחזיר אונאה The transaction is binding, but he gets back the difference.</p>
--	--

- 5 However, בכדי שיראה לתגר או לקרובו
In both cases, these rulings apply only within the time that it takes for the buyer to show it to others and confirm the correct price. After that amount of time has elapsed, the transaction is binding and he does not get back the difference.
- And, the Gemara assumes פחות משליש לרבי טרפון כפחות משתות לרבנן
רבנן treats a discrepancy of up to less than $1/3$ as the equivalent of less than $1/6$ according to the רבנן, in that it is binding, but he gets back the difference.

5

However,

בכדי שיראה לתגר או לקרובו

In both cases, these rulings apply only within the time that it takes for the buyer to show it to others and confirm the correct price.

After that amount of time has elapsed, the transaction is binding and he does not get back the difference.

And, the Gemara assumes

פחות משליש - לרבי טרפון
כפחות משתות - לרבנן

רבנן treats a discrepancy of up to less than $1/3$ as the equivalent of less than $1/6$ according to the רבנן, in that it is binding, but he gets back the difference.

6 Therefore, initially, when רבי טרפון said
שליש למקח
שמחו תגרי לוד
The merchants were pleased, because in a case of
משתות עד שליש
A discrepancy of 1/6 to 1/3,
They gained according to רבי טרפון, because
לרבנן
הויה חזרה בכדי שיראה
ולרבי טרפון
קנה ומחזיר אונאה
According to the רבנן the buyer can renege on the deal,
while according to רבי טרפון the buyer cannot renege; even
though he gets back the difference;
And so the merchants had a smaller risk according to רבי
טרפון.

6

Therefore,
initially, when רבי טרפון said
שליש למקח
שמחו תגרי לוד
The merchants were pleased, because in a case of
משתות עד שליש
A discrepancy of 1/6 to 1/3,
They gained according to רבי טרפון, because

<i>ארבי טרפון</i>	<i>ארבנן</i>
קנה	הויה חזרה
ומחזיר אונאה	בכדי שיראה
The buyer cannot renege; even though he gets back the difference.	The buyer can renege on the deal.

And so the merchants had a smaller risk
according to רבי טרפון.

7 However, when רבי טרפון added כל היום מותר לחזור חזרו לדברי חכמים When רבי טרפון added that the shortchanged party had the entire day to renege, they reverted to the ruling of the רבנן, because in a case of פחות משתות או שתות A discrepancy of less than 1/6, or 1/6, They gained according to the רבנן, because לרבנן בכדי שיראה ומשווי ליה איהו כל היום According to the רבנן, the buyer has a limited time to discover a discrepancy, while according to רבי טרפון he has an entire day; And so the merchants had a smaller risk according to the רבנן.

Rashi continues to explain that we might ask; Although, in a case of less than 1/6, they gained according to the רבנן because of the more limited time, but in a case of more than 1/6, they gained according to רבי טרפון, because the buyer cannot renege; so, why did the תגרי לוד revert to the רבנן?

Rashi answers; נוח להם שתהא חזרה בתוך כדי שיראה ואם לא הויא מחילה They preferred the smaller risk, in a case of more than 1/6 according to the רבנן, of the buyer being able to renege, but only for a limited time, and after that time elapsed it is binding AND the buyer does not get back the difference; Rather than קנה ומחזיר אונאה והיה לו שהות כל היום Rather than the greater risk in a case of less than 1/6 according to רבי טרפון, of the buyer having the entire day to discover the discrepancy and get back the difference, even though he cannot renege.

AND, Tosfos adds that אונאה פחות משתות ושתות שכיחא אונאה יתר משתות לא שכיחא A discrepancy of less than 1/6 is more common, while a discrepancy of more than 1/6 is less common. Therefore, overall, the opinion of the רבנן was better for them.

=====

7 However, when רבי טרפון added כל היום מותר לחזור חזרו לדברי חכמים When רבי טרפון added that the shortchanged party had the entire day to renege, they reverted to the ruling of the רבנן. Because in a case of פחות משתות או שתות A discrepancy of less than 1/6, or 1/6, They gained according to the רבנן, because לרבנן בכדי שיראה ומשווי ליה איהו כל היום According to the רבנן, the buyer has a limited time to discover a discrepancy, while according to רבי טרפון he has an entire day; And so the merchants had a smaller risk according to the רבנן.

Rashi continues to explain that we might ask; Although, in a case of less than 1/6, they gained according to the רבנן because of the more limited time, but in a case of more than 1/6, they gained according to רבי טרפון, because the buyer cannot renege; so, why did the תגרי לוד revert to the רבנן?

Rashi answers; נוח להם שתהא חזרה בתוך כדי שיראה ואם לא הויא מחילה They preferred the smaller risk, in a case of more than 1/6 according to the רבנן, of the buyer being able to renege, but only for a limited time, and after that time elapsed it is binding AND the buyer does not get back the difference;

Rather than קנה ומחזיר אונאה והיה לו שהות כל היום Rather than the greater risk in a case of less than 1/6 according to רבי טרפון, of the buyer having the entire day to discover the discrepancy and get back the difference, even though he cannot renege.

8

2.
The second explanation is as follows:
According to the רבנן, in a case of
שתות
A discrepancy of $1/6$,
ידו על העליונה
רצה חוזר רצה קונה ומוחזיר אונאה
The shortchanged party has the option to renege on the
deal or get back the difference.
However, only
בכדי שיראה לתגר או לקרובו
Only within the time that it takes for the buyer to show it
to others and confirm the correct price.
However,
פחות משתות
A discrepancy of less than $1/6$
לאלתר הויא מחילה
The deal is binding immediately, because we assume that
he waived the difference.

And,
משתות ועד שלישי לרבי טרפון
כשתות עצמה לרבנן
רבי טרפון treats a discrepancy of $1/6$ to $1/3$ like a discrep-
ancy of $1/6$ according to the רבנן, in that the shortchanged
party has a limited time to renege on the deal. However,
he agrees that
פחות משתות מחילה הוי
If the discrepancy is less than $1/6$, he waived the
difference.

8

2

According to the רבנן

In a case of
פחות משתות
A discrepancy of less than $1/6$
לאלתר הויא מחילה
The deal is binding
immediately, because
we assume that he waived
the difference.

In a case of
שתות
A discrepancy of $1/6$,
ידו על העליונה
רצה חוזר רצה קונה
ומוחזיר אונאה
The shortchanged party
has the option to renege on
the deal or get back the
difference.
However, only
בכדי שיראה לתגר
או לקרובו
Only within the time that it
takes for the buyer to show it
to others and confirm the
correct price.

And...
משתות ועד שלישי – לרבי טרפון
כשתות עצמה – לרבנן
R. T. treats a discrepancy of $1/6$ to $1/3$
like a discrepancy of $1/6$ according to the רבנן,
in that the shortchanged party has a limited time
to renege on the deal.

However, he agrees that
פחות משתות מחילה הוי
If the discrepancy is less than $1/6$, he waived the difference.

9 Therefore, initially, when רבי טרפון said
 שליש למקח
 שמחו תגרי לוד
 The merchants were pleased with his ruling, for one of
 two reasons:
 We know that according to the רבנן
 יותר משתות
 בטול מקח
 If the discrepancy is greater than 1/6, the transaction is not
 binding, and either party can renege on the agreement.
 Therefore,
 1.
 If
 ביטול מקח
 לעולם חוזר
 If there is no time limit and one can renege at any time,
 בדברי טרפון ניהא להו טפי
 דקא משוי להו אונאה כל היום ותו לא
 They gained according to רבי טרפון, because the buyer can
 only renege that day.
 2.
 If
 ביטול מקח
 בכדי שיראה לתגר
 If it is also limited to the time it takes to confirm the
 correct price,
 שמחו בשתות עצמה
 They gained according to רבי טרפון, because we must say
 as Rashi explains that a discrepancy of 1/6 is included in
 the category of less than 1/6, where the buyer cannot
 renege and does not get back the difference.

9

Therefore, initially, when רבי טרפון said
שליש למקח
שמחו תגרי לוד
 The merchants were pleased with his ruling,
 for one of two reasons:

We know that according to the רבנן
יותר משתות – בטול מקח
 If the discrepancy is greater than 1/6,
 the transaction is not binding,
 and either party can renege.

2

ביטול מקח
בכדי שיראה לתגר

If it is also limited
 to the time it takes to confirm
 the correct price,
שמחו בשתות עצמה
 They gained according to רבי
 טרפון, because a discrepancy
 of 1/6 is included in the
 category of less than 1/6,
 where the buyer cannot renege
 and does not get back the
 difference.

1

ביטול מקח
לעולם חוזר

If there is no time limit and
 one can renege at any time,
בדברי טרפון ניהא להו טפי
דקא משוי להו אונאה
כל היום ותו לא
 They gained
 according to רבי טרפון,
 because the buyer
 can only renege that day.

10 However, when רבי טרפון added
 כל היום מותר לחזור
 חזרו לדברי חכמים
 When רבי טרפון added that the buyer had the entire day to
 renege, they reverted to the ruling of the רבנן, because
 קמפסיד להו בשתות
 לרבנן בכדי שיראה
 ולדידיה כל היום
 In a case of 1/6 they gained according to the רבנן who limit
 it to בכדי שיראה, as opposed to רבי טרפון who gives the
 buyer all day.

And they preferred the gain according to the רבנן in the
 case of שתות rather than the gain according to רבי טרפון in
 the case of יותר משתות, because

אונאה משתות
 שכיחא
 אונאה יתר משתות
 לא שכיחא

A discrepancy of 1/6 is more common, while a discrep-
 ancy of more than 1/6 is less common.

Furthermore, in the case of יותר משתות;

בין לעולם חוזר
 ובין שהות כל היום
 הנאה פורתא היא
 דשהות הרבה יש לימלך כל היום

The time limit is only a nominal gain, because one day is
 ample time to discover the fair price.
 Therefore, overall, the opinion of the רבנן was better for
 them.

=====

10

However, when רבי טרפון added
כל היום מותר לחזור
חזרו לדברי חכמים
That the buyer had the entire day to renege,
they reverted to the ruling of the רבנן, because

קמפסיד להו בשתות
לרבנן בכדי שיראה – ולדידיה כל היום
In a case of 1/6 they gained
according to the רבנן who limit it to שיראה
as opposed to רבי טרפון who gives the buyer all day.

And they preferred the gain according to the רבנן
in the case of שתות
rather than the gain according to רבי טרפון
in the case of יותר משתות, because
אונאה משתות – שכיחא
אונאה יתר משתות – לא שכיחא
A discrepancy of 1/6 is more common,
while a discrepancy of more than 1/6 is less common.

Furthermore, in the case of יותר משתות;
בין לעולם חוזר – ובין שהות כל היום
הנאה פורתא היא
דשהות הרבה יש לימלך כל היום
The time limit is only a nominal gain,
because one day is ample time to discover the fair price.
Therefore, overall, the opinion of the רבנן
was better for them.

11 The Gemara rules on the different categories of אונאה:

אמר רבא

הלכתא

פחות משתות

נקנה מקח

A transaction with a price discrepancy of less than 1/6 is binding, and the difference is waived.

יותר על שתות

בטול מקח

If the discrepancy is more than 1/6, either party may renege.

שתות

קנה ומחזיר אונאה

If the discrepancy is exactly 1/6, the transaction is binding, but the difference is returned;

זה וזה

בכדי שיראה לתגר או לקרובו

Both אונאה and בטול מקח are only applicable within the time it takes to confirm the correct price.

These rulings disagree with the Mishnah on נ"א, according to which

פחות משתות

קנה ומחזיר אונאה

יותר על שתות

בטול מקח

שתות

ידו על העליונה

רצה חוזר רצה קונה ומחזיר אונאה

And the Gemara cites a ברייתא in which this is indeed a Machlokes;

רבא rules like רבי נתן

and רבי יהודה הנשיא rules like the Mishnah.

11

Different categories of אונאה

אמר רבא

הלכתא

פחות משתות

נקנה מקח

A discrepancy of less than 1/6 is binding, and the difference is waived.

יותר על שתות

בטול מקח

If the discrepancy is more than 1/6, either party may renege.

שתות

קנה ומחזיר אונאה

If the discrepancy is exactly 1/6, the transaction is binding, but the difference is returned;

זה וזה

בכדי שיראה לתגר או לקרובו

Both אונאה and בטול מקח are only applicable within the time it takes to confirm the correct price.

These rulings disagree with the Mishnah on נ"א, according to which

פחות משתות

קנה ומחזיר אונאה

יותר על שתות

בטול מקח

שתות

ידו על העליונה

רצה חוזר

רצה קונה ומחזיר אונאה